

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Kfv.III.37.093/2022/6.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó előadó bíró, Dr. Suba Ildikó bíró

A felperes: név (Cím2)

A felperes képviselője: Dr. Sárközy Gergő ügyvéd (cím6.)

Az alperes: Alperes1a (Cím1)

Az alperes képviselője: Dr. Horváth Szabolcs kamarai jogtanácsos

A per tárgya: természetvédelmi ügyben indult közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes, 16. sorszám alatt

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: a Veszprémi Törvényszék 2021. december 7-én kelt 12.K.700.657/2021/15. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Veszprémi Törvényszék 12.K.700.657/2021/15. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000,- (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 70.000,- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A ...1 hrsz-ú ingatlan a felperes tulajdonát képezi, annak haszonbérelője a ... Zrt. (a továbbiakban: haszonbérelő). A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága (a továbbiakban: DINPI) részvétele mellett – bányászati tevékenység előzetes vizsgálatára irányuló eljárásban – 2020. szeptember 22-én lefolytatott helyszíni szemlén az alperes megállapította, hogy az ingatlanon a korábbi felszántás ellenére védett és fokozottan védett növényfajok találhatók. Erre figyelemmel levélben tájékoztatta a felperest a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 42. § (1), (2), (3), (6) és (7) bekezdéséről, valamint a 80. § (1) és (1a) bekezdésében foglaltakról. Felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a használat során, illetve a területen tervezett tevékenységek keretében biztosítsa a védett és fokozottan védett természeti értékek védelmét.

[2] A DINPI 2021. február 16-án arról tájékoztatta az alperest, hogy a természetvédelmi öre jelentése szerint a terület kb. 2/3 részére – a legelő művelési ág ellenére – őszi gabonát vetettek. A területen megmaradt védett és fokozottan védett növényfajok az intenzív szántóföldi művelés hatására élőhelyüket veszítik és elpusztulnak. Kérte a károsítás körülményeinek kivizsgálását.

[3] Az alperes FE/KTF/2561-13/2021. számú határozatával – a természetben okozott károsodás valószínűségének megállapítására irányuló kivizsgálás alapján – a természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűségét megállapította és egyetemlegesen kötelezte a felperest, valamint a haszonbérelőt tényfeltárás elvégzésére. Döntése jogalapjaként a természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítés szabályairól szóló 91/2007. (IV.26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) 5. § (2), (3) bekezdését, 6. § (1) és (7) bekezdését, valamint a környezetvédelméről szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 102. §-át jelölte meg. Az indokolásban kiemelte, hogy az ingatlanon végzett mezőgazdasági tevékenység védett és fokozottan védett fajok tömeges pusztulásával járt, azonban sem a felperes, sem a haszonbérelő nem ismerte el a terület művelését.

[4] Megállapította, hogy az ingatlanon már 2019-ben gyepfeltörés történt, amely jelentős számban károsított védett, fokozottan védett és Natura 2000 növényfajokat. A gyepfeltörést követően 2020-ban az őszi gabona elvetése 2,7767 ha területen megtörtént. Ha az őszi gabonavetéssel nem érintett területen a következő időszakban intenzív művelés, talajmarózás, vetés, vegyszeres kezelés nem történik, akkor a még meglévő védett értékekben károkozás

nem következik be. Az eredeti vegetáció csak azért maradhatott meg, mert a művelés munkagépekkel jelenleg nem lehetséges.

A kereseti kérelem

[5] A felperes keresetében – téves jogértelmezésre és jogalkalmazásra hivatkozással – kérte az alperes határozatának megsemmisítését. Jogsérelemként előadta, hogy a tényállás feltáratlansága okán tényfeltárássra kötelezésnek nem volt helye, azzal az alperes jogtalanul okozott számára költséget.

Az elsőfokú ítélet

[6] A törvényszék ítéletével a felperes keresetét elutasította.

[7] Előjáróban rögzítette, abban a jogkérdésben kellett döntenie, hogy az alperesnek a határozata meghozatala során figyelembe kellett-e vennie a Korm.r. 1. sz. mellékletében foglalt szempontokat, és azok együttes értékelésével kellett-e döntenie a tényfeltárás elvégzésére kötelezésről. Utalva a Korm.r. 2. § c) pontjára, 5. § (1) és (2) bekezdéseire, valamint 6. § (1) és (7) bekezdéseire kimondta, a jogszabályhelyek összevetéséből az a következtetés vonható le, hogy az alperesnek nem a természetben okozott károsodást kellett megállapítania, hanem csak az annak valószínűségéről való tudomásszerzést. Ellenben a felperes által felhívott Korm.r. 4. § (4) bekezdése a ténylegesen bekövetkezett jelentős mértékű kedvezőtlen változásokat utalja az 1. sz. mellékletben foglaltak vizsgálatához. A helyes értelmezés szerint a tényfeltárást a valószínűsített károsodásnak a Korm.r. 1. sz. melléklet címe szerinti „A természetvédelmi helyzetben bekövetkezett jelentős mértékű kedvezőtlen változások megállapításának szempontjai” alapján kellett elvégeznie.

[8] Rámutatott, hogy a felperes tévesen értelmezte a keresetben hivatkozott jogszabályhelyeket. Az alperes határozatának alapja kifejezetten a Korm.r. 1. § c) pontjában meghatározott védett és fokozottan védett fajok helyszínen tapasztalt károsodása miatt hivatalból indított hatósági eljárás volt, annak nem volt tárgya a művelés korlátozása. Mindezeket összevetve a felperes kötelezése megalapozott volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[9] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését indítványozta.

[10] Állítása szerint az alperes és az elsőfokú bíróság téves jogi következtetést vont le a Korm.r. 2. § c) pontjából, 4. § (1) és (4), 5. § (1)-(3) bekezdéseiből és a 7. § (2) bekezdés b) pontjából. Mindez azt eredményezte, hogy az alperesnek nem kellett teljeskörűen alkalmaznia a Korm.r. 1. sz. mellékletében található szempontrendszert, nem kellett az ott felsoroltakat együttesen értékelnie, hanem jogosulttá vált azok közül egyet kiválasztani és az ügyfélre teljeskörűen áttestálni a tényfeltárási eljárást.

[11] Ahogy az elsőfokú eljárásban, most is hangsúlyozta, hogy az ingatlant haszonbérbe adta, ezáltal nincs rálátása arra, hogy a haszonbérelő miképp műveli vagy nem műveli a területet.

[12] Az alperes a határozatát a Korm.r. 4. § (4) bekezdésében biztosított mérlegelési jogkörben hozta, ugyanakkor a mérlegelési szempontokat a Korm.r. 1. számú melléklete tartalmazza.

[13] A téves jogi következtetéseken felül abból a szempontból is jogszabálysértőnek tartja az ítéletet, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (5) bekezdésének sérelmével nem kérte számon az alperesen a Korm.r. 1. sz. mellékletében felsorolt valamennyi szempont alkalmazását. Külön jogszabályi felhatalmazás hiányában az alperes nem válogathat a kötelezően alkalmazandó mérlegelési szempontok között, a határozat teljességének elvéből fakadóan a határozati indokolásban szerepeltetnie kell, hogy mely szempontokat és miért vett, avagy nem vett figyelembe.

[14] A Korm.r. külön rendelkezik a kivizsgálásról, tényfeltárásról, beavatkozásról, monitoringról. Van azonban egy értelmező és általános rendelkezése is, amelyet valamennyi eljárásban alkalmazni szükséges. A jogszabály ugyanakkor adós marad a természetben bekövetkezett károsodás valószínűségének a meghatározásával. A rendelkezésekből nem szűrhető le az, hogy kizárólag az 1. sz. melléklet I/1. pontját kellene alkalmazni a valószínűség megállapítása során, míg a károsodás megállapítása során már a teljes 1. sz. mellékletet. Állította, hogy a jogszabály korlátozó rendelkezése hiányában az a helyes értelmezés, hogy mind a természetben bekövetkezett károsodás valószínűsége, mind pedig a természetben bekövetkezett károsodás egységesen az 1. sz. mellékletben szereplő szempontok szerint állapítható meg. A károsodás és annak valószínűsége – mint fogalmak – között annyi a különbség, hogy a valószínűsítéshez nem szükséges szigorú bizonyítás.

[15] Azzal is érvelt, hogy a határozatnak a Korm.r. 1. sz. melléklet I/1. pontjára történő hivatkozása sem kellően megalapozott, mivel az eljárásban nem történt meg a védett természeti értékek ingatlanonkénti különbontása. Felhívta a figyelmet arra is, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 64. §-ában rögzített tényállás tisztázási kötelezettség és a Korm.r. 6. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt tényfeltárást nem azonos jogintézmények, nem azonos fogalmak. Alperes kötelezése egyúttal ütközik a termőfölddel kapcsolatos jogi kötelezettségekkel is, sértve a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 1. § (1), 2. § (7) bekezdéseit, 15., 16., és 19. pontját, valamint 5. § (1) bekezdését és a 39. § (1) bekezdésének a) és d) pontjait. A gazdálkodási korlátozás elrendelésére a 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet és a 12/2005. (VI.17.) KVVm rendelet az irányadó, azonban az ezen jogszabályban írt feltételek nem állnak fenn és ezeket az alperes sem hívta fel. Keresetleveléhez csatolta az

ingatlan tulajdoni lapját, amely a művelési ág tekintetében közhitelesen tanúsítja azt a tényt, hogy a perbeli ingatlan szántó, nem pedig gyep.

[16] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

Döntés a befogadásról

[17] A Kúria a Kfv.III.37.093/2022/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelmet befogadta.

A Kúria döntése és jogi indokai

[18] A felperes felülvizsgálati kérelme – az alábbiak szerint – alaptalan.

[19] A felülvizsgálati eljárás kereteit a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem jelöli ki.

[20] A Kúria szerint az eljárt bíróság a megfelelően feltárt tényállásból helyes jogi megállapításra jutott, az alperes az idézett jogszabályi rendelkezések alkalmazásával törvényes határozatot hozott az ingatlanra vonatkozó tényfeltárás elrendelésére kötelezésről.

[21] A Korm.r. 2. § c) pontja definiálja a természetben okozott károsodást akként, hogy az olyan környezetkárosodás, amely a fajban, élőhelyben, területben az eredeti állapothoz képest jelentős mértékű kedvezőtlen változást eredményez.

[22] Az általános rendelkezések körében a 4. § (4) bekezdés kimondja, hogy az eredeti állapotban bekövetkezett jelentős mértékű kedvezőtlen változásokat az 1. számú mellékletben foglaltak alapján kell megállapítani.

[23] A Korm.r. 5. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a környezetvédelmi hatóság a természetben okozott károsodás valószínűségéről való tudomásszerzést követően vizsgálatot folytat le (kivizsgálás). A (2) bekezdés szerint a környezetvédelmi hatóság a kivizsgálás során megállapítja a természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűségét.

[24] A (3) bekezdés a) pont értelmében a kivizsgálás alapján a környezetvédelmi hatóság dönt a kármentesítés bármely szakaszának, vagy a szakaszok 6. § (3) bekezdés szerinti együttes elrendeléséről.

[25] A Korm.r. 6. § (1) bekezdése felsorolja a kármentesítés szakaszait, melyek a tényfeltárás, beavatkozás, monitoring.

[26] A Korm.r. 1. számú melléklete rendelkezik a természetvédelmi helyzetben bekövetkezett jelentős mértékű kedvezőtlen változások megállapításának szempontjairól. Általános szempont eszerint az élőhelyek, fajok, illetve területek kedvező természetvédelmi helyzetének elérésére vagy fenntartására kedvezőtlen hatást gyakorló károk jelentőségét a károk bekövetkezése előtt fennálló természetvédelmi helyzetre, az adott természeti erőforrások által nyújtott szolgáltatásokra és az ilyen erőforrások természetes megújulási képességére való hivatkozással kell felmérni. Az eredeti állapotban bekövetkezett jelentős mértékű kedvezőtlen változásokat a következő mérhető vagy becsülhető adatok együttes értékelése alapján kell megállapítani.

[27] A felülvizsgálati kérelem elsődleges érvelése azon alapult, hogy a Korm.r. 5. § (2) bekezdésében foglalt természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűsége megállapításához az 1. számú mellékletben részletesen kifejtett szempontrendszer együttes értékelése szükséges.

[28] Azt a tényt, hogy a védett és fokozottan védett növényfajok az intenzív szántóföldi művelés hatására élőhelyüket veszítik és elpusztulnak, a felperes nem vonta kétségbe az eljárás során. A mezőgazdasági tevékenység végzését azonban mind felperes, mind a haszonbérelő tagadta.

[29] A közigazgatási eljárás iratanyagából megállapítható, hogy a területen 2019-ben gyepfeltörés történt, amely jelentős számban károsított védett és fokozottan védett növényfajokat. Az alperes tájékoztató levele ismeretében az is kijelenthető, hogy a felperes figyelmét erre felhívta a hatóság. Az őszi gabonavetés felmerülésekor a természetben okozott károsodás valószínűségének kivizsgálása megkezdődött az alperes részéről, erről a felperest értesítették. A felperes állításával szemben az alperes nem csak a DINPI természetvédelmi őre jelzéséből állapította meg a tényállást, hanem nyilatkozattételre hívta fel mind a felperest, mind a haszonbérelőt. Megkereste a természetben okozott károsodás helye szerinti nemzeti park igazgatóságát és a vízügyi igazgatóságot szakvélemény beszerzése céljából. Mind a DINPI, mind a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság megküldte szakvéleményét az ügyben. A DINPI szakvéleménye tartalmazta a beazonosított fajok megnevezését, azok egyedszámát, természetvédelmi értékét, azok előfordulási helyét GPS koordináta jelölésével és térkép csatolásával.

[30] Rámutat a Kúria, a védett természeti értékek előfordulási helyeit a DINPI szakvéleményéhez csatolt térkép megjelölte, így annak a határozatban szerepelnie nem kellett.

[31] A Kúria szerint a felülvizsgálati kérelem alaptalanul hivatkozott az alperes és az elsőfokú bíróság téves jogértelmezésére. A Korm.r. 5. § (1) és (2) bekezdései értelmében a természetvédelmi hatóságnak a tényfeltárás mint jogkövetkezmény elrendeléséhez nem a környezetben okozott károsodás bekövetkeztét, hanem annak valószínűségét kell megállapítania.

[32] Nincs attól elzárva a hatóság, hogy a károsodásnak a bekövetkeztét állapítsa meg, azonban a támadott határozatában az alperes nem ezt, hanem a természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűségét rögzítette. Ehhez pedig nem írja elő a jogszabály az annak 1. számú mellékletében felsorakoztatott szempontok együttes értékelését.

[33] Ennek hiányában pedig azt kell vizsgálni, hogy az alperes határozatában szereplő megállapítások alátámasztják-e a természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűségét. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokat egymással összevetve és összefüggésükben értékelte, helyesen jutva azon bírói jogkörbe tartozó jogkövetkeztetésre, miszerint a területen fellelt védett és fokozottan védett növényfajok veszélyeztettsége az intenzív szántóföldi művelés hatására bizonyított. Ezt a per során sikerrel a felperes sem cáfolta, keresete nem erre irányult.

[34] Miután valószínűsíthető a természetben okozott károsodás, kármentesítést kell végezni, amelyre a felperest, mint a perbeli terület tulajdonosát kötelezni kellett. E tényfeltárás mint jogkövetkezmény alkalmazását pedig a Korm.r. 6. § (1) bekezdés a) pontja lehetővé teszi, így a felülvizsgálati kérelem gazdálkodási korlátozásra irányuló érvei sem foghattak helyt.

[35] A felülvizsgálati kérelemben felhívott Alaptörvény Alapvetésének P) cikk (1) bekezdése és a Tvt. preambuluma is azt a szigorúbb jogértelmezést erősíti, melynek elsődleges célja a környezet védelmének, javításának és jövő generáció számára megőrzésének általános kötelezettsége. Az Alaptörvény a természeti környezetünk megővését, fenntartását és megőrzését nem csupán az államra telepíti, hanem mindenki kötelezettségeként határozza meg. Ez az alaptörvényi rendelkezés kiindulópontként szolgál a természeti erőforrásokkal kapcsolatos tiltó, valamint kötelezettséget előíró jogszabályi normákhoz.

[36] Mindezek figyelembevételével a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdését alkalmazva a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, ugyanis az a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat nem sértette meg.

A döntés elvi tartalma

[37] *A 91/2007. (IV.26.) Korm.r. 5. § (1) és (2) bekezdései értelmében a természetvédelmi hatóságnak a tényfeltárás mint jogkövetkezmény elrendeléséhez nem a környezetben okozott károsodás bekövetkeztét, hanem annak valószínűségét kell megállapítania. Ehhez pedig nem írja elő a jogszabály az annak 1. számú mellékletében felsorakoztatott szempontok együttes értékelését.*

[38] *Azt kell vizsgálni, hogy az alperes határozatában szereplő megállapítások alátámasztják-e a természetben okozott károsodás bekövetkeztének valószínűségét.*

Záró rész

[39] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 107. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

[40] Pervesztessége okán a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 102. § (1) bekezdése szerint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket köteles megfizetni az államnak.

[41] A Kúria az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét – figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban kifejtett jogi munkára, annak időigényére – 50.000.- forintban állapította meg, és annak megfizetésére a pervesztes felperest kötelezte a Kp. 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 82. §-a alapulvételével.

[42] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. június 1.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyurán Ildikó s.k. előadó bíró; Dr. Suba Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő